

Op de managementconferentie van 25 september gingen Henrique Dekkers (Locatiedirecteur Stanislascollege SCK Delft) en Trinette Hovens (Beleidsmedewerker ROC Mondriaan) in gesprek over de doorgaande leerlijn Taal VMBO / MBO. Daarin werd gesproken over het draagvlak voor taalbeleid bij het vmbo en mbo, over de noodzaak van het ontwikkelen van taaldidactische vaardigheden door alle docenten. Met name werd er gesproken over het nieuwe referentiekader voor taal "Over de drempels met Taal" dat onlangs is verschenen. De Staatssecretaris heeft aangegeven het advies te volgen om taalstandaarden te hanteren voor zowel de leerlingen van het Basisonderwijs, als ook voor het de leerlingen van het VO en studenten van het MBO. Tenslotte hadden de sprekers het over de behoefte aan diagnostische toetsen aan de hand waarvan de taalontwikkeling bij leerlingen kan worden gevolgd. Het integrale gesprek vindt U op de volgende link. Een handzaam boekje voor het realiseren van taalbeleid kunt U opvragen bij Karina Baarda k.baarda@spirit4you.nl of bij Trinette Hovens t.hovens@rocmondriaan.nl De titel: "Da's krachtige taal ! " Implementatie van taalbeleid voor managers en projectleiders.

Henrique Dekkers (Locatiedirecteur Stanislascollege SCK Delft) en Trinette Hovens (Beleidsmedewerker ROC Mondriaan). Op 25 september in gesprek over de doorgaande leerlijn Taal VMBO / MBO.

Trinette: MBO.

Taalachterstanden verdwijnen niet vanzelf. Inspanningen zullen verricht worden door het basisonderwijs en zelfs al bij de voorschoolse kinderopvang. Het vmbo en het mbo kunnen moeilijk wachten tot de kinderen met meer bagage van het basisonderwijs komen. Niet alles kunnen de scholen oplossen, maar het is wel de moeite waard om te onderzoeken of we wel alles uit de didactiekkast hebben getrokken om leerlingen en studenten te ondersteunen bij hun taalontwikkeling. Ik ben ervan overtuigd dat we nog meer kunnen doen dan we nu al doen.

Onderzoek heeft laten zien dat de aandacht voor taal nodig is. In de troonrede werd taalachterstand als een apart item aangemerkt. Bij Mondriaan hebben we de indruk dat het **draagvlak** na jaren intussen wel is ontstaan. Docenten worden er elke dag mee geconfronteerd, maar het is ingewikkeld om de aandacht voor taalbeleid op de agenda te houden. Hoe staat de aandacht voor taalontwikkeling bij directies van vmbo scholen op het netvlies?

Henrique VMBO:

Dat kinderen al met meer bagage naar het basisonderwijs moeten komen, blijkt ook uit de afspraak die de staatssecretaris met de VNG gemaakt heeft om alle kinderen met een taalachterstand vanaf 2011 een taal cursus aan te bieden voordat zij naar de basisschool gaan. Het lijkt alsof hiermee de ouders gepasseerd worden. Ik wil ervoor pleiten dat die wel ingeschakeld worden, maar onder begeleiding. Wij moeten als school vertellen wat ze moeten doen en hoe ze dat moeten doen. Alleen de simpele opdracht u moet meer voorlezen kan tot averechtse effecten leiden.

Veel vmbo scholen kennen een rijke geschiedenis van Taalbeleid. Ondanks dat staan we op het punt waar we nu staan. Taal is het grootste struikelblok voor onze leerlingen in hun opleiding. Taalvaardigheid is één van de belangrijkste voorwaarden voor een

succesvolle schoolloopbaan. Taalproblemen (of liever onvoldoende taalvaardigheden) hebben een negatieve invloed op de leerprestaties van de leerlingen bij alle vakken. Immers het begrijpen van een schooltaalktekst bepaalt of je iets kunt leren of niet. Het is raar, maar je kunt pas goed in wiskunde zijn als je goed in taal bent. Hoewel iedereen zich bewust is van het probleem (latent draagvlak) ziet nog niet iedereen zich als deel van het probleem en dus ook niet als deel van de oplossing. Daar gaan we dit jaar en de komende jaren binnen onze school mee aan de slag. Iedere docent taaldocent onder begeleiding van een tweetal taalcoaches. Iedere collega moet in staat zijn om een leerling adequate taalsteun te bieden.

Trinette MBO:

Bij Mondriaan staat in toenemende mate **Nederlands weer op het rooster**. Dat heeft alles te maken met de exameneisen voor Nederlands op niveau 4 opleidingen maar ook op de lagere niveaus zal de inspectie vragen naar de inspanningen die er worden verricht om taalzwakke studenten te ondersteunen. Hoe ligt dat bij de vmbo scholen. Nederlands staat al op het rooster, wordt geëxamineerd en toch ervaren docenten dat de leerlingen veel te kort komen. Uit onderzoek is dat ook gebleken. Hoe gaan vmbo scholen daar nu mee om? Wordt er nu ook extra inzet ingeleverd?

Henrique VMBO:

Er wordt op dit moment heel veel extra inzet gepleegd, maar dat is om het maar zo te zeggen aan de onderkant. De vmbo scholen moeten in behoorlijk wat gevallen een halve basisschool opleiding van leerlingen goedmaken. Dat is geen verwijt, maar kost wel tijd. Het is allang geen uitzondering meer als leerlingen binnenkomen met een taalniveau dat op het eind van groep 6 ligt. En met de duidelijk omschreven eindtermen van het vmbo examen is dan ook duidelijk waar de deficiënties zitten en waar op ingezet moet worden.

De eerste 6 tot 8 weken wordt er bij ons op school bijna alleen maar ingezet op technisch lezen. Omdat daar een wereld te winnen valt. Splitslessen bij Nederlands, waarbij een klas opgedeeld wordt. Extra formatie? Ja, dat kost extra formatie.

Trinette MBO:

Dat geldt ook voor het MBO. Er is veel extra inzet nodig en dat wordt ook ingezet. Daarnaast blijft het moeilijk om over de resultaten in cijfers te communiceren. Wat zegt nu een 6 voor Nederlands? Helpt dat **referentiekader "Over de drempels met taal"** om elkaar beter te begrijpen?

Henrique VMBO:

Dat referentiekader helpt. Zo goed als de eindtermen in het vmbo richtinggevend zijn, zo moet het referentiekader dat ook worden. Daarvoor moeten we echter wel elkaars taal leren spreken. Ik weet dat Trinette op tournee gaat langs vmbo scholen om uit te leggen hoe dat nu zit met dat referentie kader. En zo is het ook belangrijk dat docenten in het mbo zicht hebben op de eindtermen in het vmbo. Eerst begrijpen en dan begrepen worden.

Trinette MBO:

Er is **behoefte aan testen** die gebaseerd zijn op dat referentiekader voor Nederlands. Voor het mbo bestaat al een toets en wij hebben hem ook al gebruikt. De toetsresultaten geven een gedifferentieerd beeld van welke deelvaardigheden al worden beheerst op een bepaald niveau en welke nog niet. Daar kan dan vervolgens gericht aan worden

gewerkt. Zijn vmbo scholen ook geïnteresseerd om een dergelijke toets af te nemen, zodat leerlingen in een vroeger stadium weten waar ze nog aan moeten werken?

Henrique VMBO:

In Delft werken de vmbo scholen met de CITO-VAS. We moeten die zaken op elkaar afstemmen.

Trinette MBO:

Met testen alleen zijn we er natuurlijk niet. Dat is een grote valkuil. Docenten zullen op basis van een toetsuitslag wel beter in kaart krijgen waaraan gewerkt kan worden. Bij Mondriaan hebben we het geluk gehad verleden jaar om extra docenten van Educatie voor een omvangrijke ondersteuning in te zetten. Dit jaar is dat al een stuk moeilijker. Daarom zijn er docenten in de opleidingen zelf nodig die expertise hebben op het gebied van **taalontwikkende didactiek**. In veel opleidingen zijn docenten Nederlands aangetrokken en er worden ook docenten geschoold om de expertise te ontwikkelen, maar dat zijn er nog steeds te weinig. Zijn er in het vmbo genoeg docenten die expertise hebben om een analyse te maken van de toetsresultaten?

Henrique VMBO:

Die docenten/remedial teachers zijn er. Het wordt steeds meer gebruik in vmbo scholen om- zeker in de onderbouw- met handelingsplannen te werken. Dat kunnen individuele plannen zijn, maar ook groepshandelingsplannen. Zo hebben wij er voor gekozen om alle dyslecten bij elkaar te zetten.

Verder is het ook mogelijk om testen te gebruiken die zelf remediërende programma's geven. Ik denk bijvoorbeeld aan Dia Taal.

Trinette MBO:

Er is een beschrijvingskader voor Nederlands in de doorlopende leerlijn, verdeeld in vaardigheden en niveaus. Ook zijn er toetsen en instrumenten om lesmateriaal en toetsen te screenen op taaltoegankelijkheid vooral ook geschikt voor vakdocenten. Kortom **in de voorwaardelijke sfeer is er al het een en ander ontwikkeld**. We proberen bij Mondriaan de voortgang in kaart te brengen met een taalmonitor. Toch blijft het moeilijk - door de veelheid aan andere zaken - om voor taalbeleid vol in te zetten. Hoe staat het met de prioriteiten bij het VMBO voor taalbeleid?

Henrique VMBO:

Dat heeft hoge prioriteit. En in gezamenlijkheid wordt er ruimte gemaakt in het examenprogramma om achterstanden weg te werken. Daarvoor is een vierjarig integraal afgestemd programma belangrijk. Immers als de onderbouw vmbo niet weet wat er in de bovenbouw gevraagd wordt, kunnen ze daar niet op in spelen en maken ze wellicht op de verkeerde plekken ruimte in het programma. Tegelijkertijd is het zo dat als de bovenbouw niet weet wat er in de onderbouw gebeurt, weten ze ook niet waar ze op aan moeten sluiten. Dat geldt wat mij betreft ook voor vmbo – mbo.

Trinette MBO:

Last but not least. Achterstand in taal kan een docent Nederlands niet alleen oplossen. Van **vakdocenten** wordt ook gevraagd een steentje bij te dragen. Dat komt bij Mondriaan nog maar moeizaam op gang. Er zijn nog weinig vragen naar scholing op het gebied van het taaltoegankelijk maken van de vaklessen. **woordenschatverwerving, lees- en luisterstrategieën**.

Hoe zijn de vakdocenten in het VMBO voorbereid op deze extra expertise die nodig is te ontwikkelen?

Henrique VMBO: Niet. TVO Taalgerichtvakonderwijs en lezen in alle vakken komen volgens mij nu nog maar sporadisch voor en dan in projectvorm. We gaan dan een week lang in alle vakken aandacht besteden aan leesstrategieën en woordenschat. Natuurlijk moet dat het gehele jaar door.

Vandaar onze inzet op iedere docent taaldocent onder aanvoering van de taalcoaches.

Trinette MBO.

Tot slot

Doorlopende taallijnen zijn in Spirit4you opgenomen in een van de programmalijnen. Het zou mooi zijn als ambities die daarin zijn geformuleerd kunnen worden waargemaakt.

U vindt allen een handzaam boekje voor het realiseren van taalbeleid.

“Da’s krachtige taal ! “ Implementatie van taalbeleid voor managers en projectleiders